

Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία – Διπλάρειος Σχολή

1. Ιστορικό κτηρίου

Η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1892, από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Κυπάρισσο Στέφανο, με σκοπό την προαγωγή και ανάπτυξη της δωρεάν τεχνικής εκπαίδευσης. Τη λειτουργία της συνέδραμε ενεργά ο Αριστείδης Διπλάρης, μέλος της Ε.Β.Ε. από το 1894, και κληροδότησε την περιουσία του (1915), ορίζοντας όπως ιδρυθεί ομώνυμη Σχολή για τη δωρεάν εκμάθηση Σχεδίου και γενικά των Τεχνών, με στόχο την εξασφάλιση επαγγελματικής σταδιοδρομίας στους αποφοίτους της, που δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να προχωρήσουν. Έμβλημα της Ε.Β.Ε. παραμένει η «γλαύκα καθήμενη επί άκμονος», που συμβολίζει την Παιδεία και τον εργάτη-τεχνίτη-δημιουργό.

Η Σχολή λειτούργησε από το 1916, ενώ στεγάστηκε σε ιδιόκτητο κτήριο από το 1932, μετά την αγορά οικοπέδου και την ανέγερση τετραώροφου κτηρίου, κατάλληλα σχεδιασμένου για εκπαιδευτική χρήση, επί της Πλατείας Θεάτρου 3 και Μενάνδρου 6, στην καρδιά της Αθήνας, εκεί όπου αρχικά λειτουργούσε το πρώτο θέατρο της πόλης.

Σε όλη τη διάρκεια λειτουργίας των Σχολών εκπαιδεύτηκαν περισσότεροι των 65.000 τεχνιτών όλων των ειδικοτήτων που στελέχωσαν τις Ελληνικές Βιοτεχνίες, τις Βιομηχανίες και τη Δημόσια Διοίκηση και συνέβαλαν αποφασιστικά στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της Εθνικής Οικονομίας της χώρας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι λειτούργησαν κατά καιρούς κυρίως σχολές οικοδόμων-σχεδιαστών, ηλεκτρολόγων, υδραυλικών, σχολές σχεδίασης και κατασκευής επίπλου, όπως και τμήματα Πλαστικής, Πιλοποιίας, Κοπτικής, Μηχανουργικών Σχεδιαγραμμάτων, Ξυλουργικών, Ηλεκτρολογικών, Γραμμικών και Γεωμετρικών Σχεδίων, Ελεύθερου Σχεδίου κ.λπ.

Αξιόλογοι καθηγητές δίδαξαν στη Σχολή, όπως οι αρχιτέκτονες Κων. Δοξιάδης, Δημ. Πικιώνης, Κλ. Κραντωνέλλης, Αριστ. Προβελέγγιος, οι εικαστικοί Κ. Μαλάμος, Αγ. Αστεριάδης, κ.ά., ενώ σημαντικοί για την οικονομία της χώρας υπήρξαν απόφοιτοι, όπως ο ιδρυτής της εταιρείας Βαράγκη.

Έργα μαθητών Διπλαρείου Σχολής, <https://ewood.gr/>

ΕΛΛ. ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΔΙΠΛΑΡΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ

Έμβλημα ΕΒΕ-Διπλαρείου Σχολής

Η Ε.Β.Ε.-Διπλάρειος Σχολή, είναι συνυφασμένη με το κτήριο της πλ. Θεάτρου που διέθετε χώρους μαθητείας και εργαστηριακούς χώρους με πλήρη εξοπλισμό, και εξακολουθεί εδώ και 90 χρόνια να δίνει δυναμικά το παρόν, προσφέροντας υπηρεσίες τεχνικής εκπαίδευσης υψηλού επιπέδου, εφάμιλλες αντίστοιχων ευρωπαϊκών τεχνικών σχολών. Το κτήριο αποτελεί τοπόσημο πλέον της πόλης, που έχει συνδυαστεί με τη νεώτερη ιστορία της, την ανάπτυξη της Τεχνικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την προσπάθεια του πνευματικού κόσμου της, και με τους αποφοίτους της προς το σκοπό αυτό. Με την αίγλη που διαθέτει και τις υποδομές της στο κτήριο της πλατείας Θεάτρου, δραστηριοποιήθηκε επιτυχώς στα δεδομένα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, έργο για το οποίο βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών (1969) και το Δήμο Αθηναίων (2004).

2. Περιγραφή κτηρίου

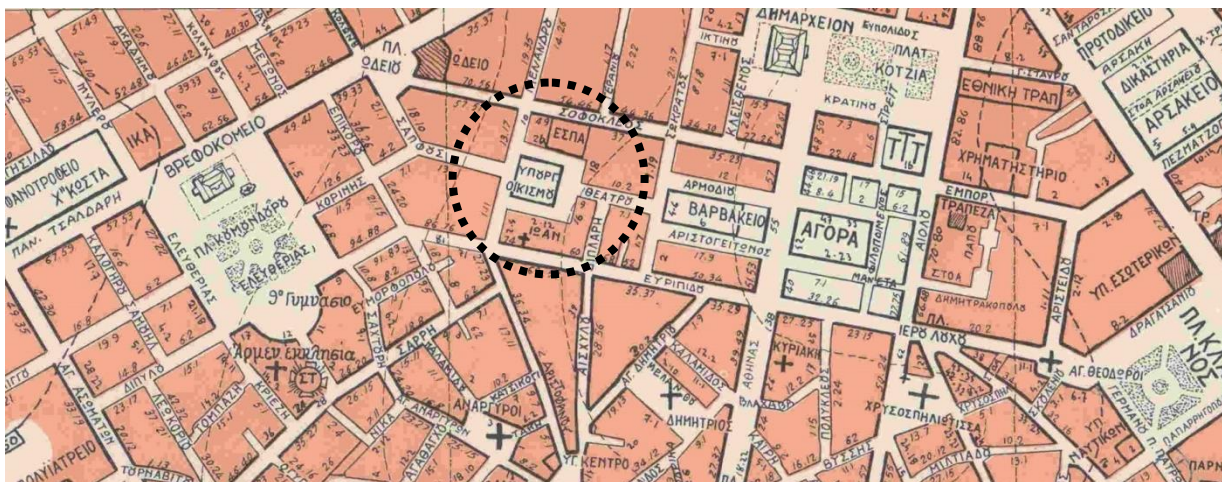
Η Ε.Β.Ε.-Διπλάρειος Σχολή ανεγέρθηκε την περίοδο 1930-1932, σε σχέδια του αρχιτέκτονα **Αριστείδη Ηλιάδη**, απόφοιτο της Ecole Speciale των Παρισίων, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης της γενιάς του '30. Το κτήριο διαμορφώθηκε με τις ενέργειες και την καθοδήγηση ενός ιδιαίτερα τότε σημαντικού εταίρου της Σχολής, του Ηλία Αγγελόπουλου, πολιτικού μηχανικού απόφοιτου της Ecole des Ponts et Chaussees στο Παρίσι, καθηγητού Γεφυροποιίας στο Σχολείο Βιομηχάνων Τεχνών και νομομηχανικού στην Υπηρεσία Δημοσίων Έργων και στην Τεχνική Υπηρεσία Υδραυλικών Έργων του Δήμου Αθηναίων, ο οποίος εφάρμοσε πρώτος την τεχνολογία του σπλισμένου σκυροδέματος στην Ελλάδα. Μάλιστα λόγω των πολλών και ιδιαιτέρων αρχιτεκτονικών του χαρακτηριστικών του κτηρίου, η τότε Πολιτεία απένειμε στον Αριστείδη Ηλιάδη, ειδικό βραβείο για το έργο του.

Το Θέατρο Αθηνών, στη σημερινή πλατεία Θεάτρου, απέναντι από την Εμπορική Αγορά, στη θέση όπου θα κτιστεί το 1930 η Διπλάρειος Σχολή. Απόσπασμα χάρτη 1847. Μπίρης 1996, 87

Η Διπλάρειος Σχολή σε αεροφωτογραφία του 1937, σε αξονική διάταξη με το Βαρβάκειο Λύκειο και τη Δημοτική Αγορά Αθηνών. Αρχείο ...

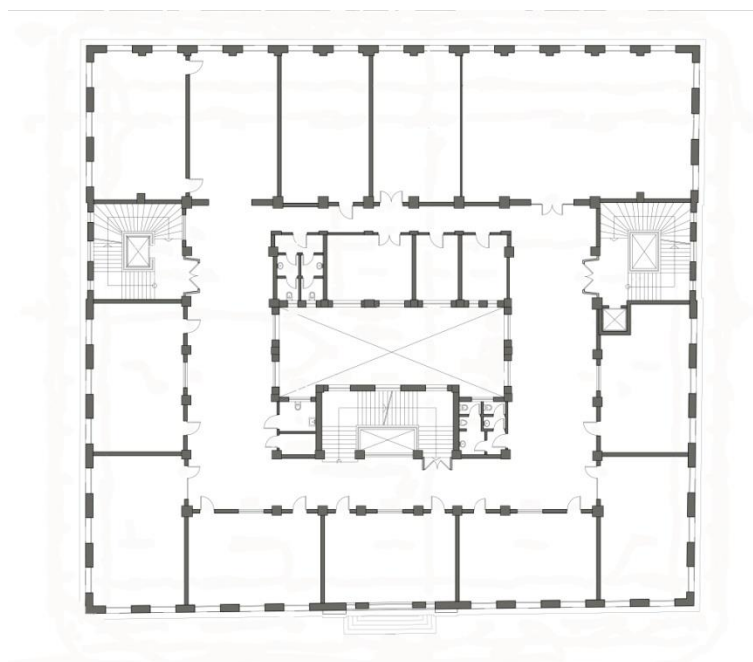
Η Διπλάρειος Σχολή το 1955, όταν στεγάζε το Υπ. Οικισμού. Απόσπασμα χάρτη Διαμαντοπούλου, 1955

Για την ανέγερση του αποκτήθηκε το 1927 με αγορά το οικοπέδο του Δ. Δημητριάδου (πρώην θέατρο Μπούκουρα) συνολικής έκτασης 2.800 τετ. μέτρων, που εκτείνεται μεταξύ της οδού Μενάνδρου και της πλ. Θεάτρου. Η θέση θεωρήθηκε τότε κατάλληλη, αφού γειτνιάζε και με άλλο εκπαιδευτικό ίδρυμα, την Βαρβάκειο Σχολή. Η αγορά κόστισε τότε 2.942.025 δρχ. από τα οποία 1.471.056 δρχ. κατέβαλε το ταμείο της Ε.Β.Ε. και τα υπόλοιπα το ταμείο της Διπλάρειου.

Η Σχολή αναπτύσσεται σε επτά επίπεδα συνολικής έκτασης περίπου 10.000 τετ. μέτρων. Πρόκειται για κτήριο μεγάλων διαστάσεων τετραγωνικής κάτοψης με μικρό εσωτερικό αίθριο, στεγασμένο με κεραμοσκεπή στέγη και μικρό δώμα. Λόγω και της υψομετρικής διαφοράς του οικοπέδου, από την οδό Μενάνδρου λειτουργούν καταστήματα, με ανεξάρτητη είσοδο. Η κύρια είσοδος του κτηρίου που οδηγεί στο κεντρικό κλιμακοστάσιο βρίσκεται στην οδό πλ. Θεάτρου 3, αξονικά της οδού Θεάτρου, ενώ το κτήριο εξυπηρετείται και από δύο

πλάγιες εισόδους, στη βόρεια και νότια πλευρά του αντίστοιχα, από τις οποίες η κυκλοφορία πραγματοποιείται από ένα κλιμακοστάσιο και ανελκυστήρα.

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έθεσε η Σχολή, εκτός από τις αίθουσες θεωρητικής διδασκαλίας, το κτήριο περιλαμβάνει ευρύχωρα εργαστήρια μέσα στα οποία η τεχνική θεωρητική μόρφωση συμπληρώνεται με την πρακτική εξάσκηση. Παράλληλα έχει ειδικούς χώρους διαλέξεων, αίθουσες εορτών, λουτρά, αποδυτήρια κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό και για την εξασφάλιση της λειτουργικότητας και του αναγκαίου φωτισμού, η διάταξη των αιθουσών γίνεται περιμετρικά του κτηρίου, γύρω από φαρδύ περιμετρικό διάδρομο, ενώ των γραφείων, των βοηθητικών και χώρων υγιεινής προς το εσωτερικό αίθριο.

Κάτοψη ορόφου

Το κτήριο ακολουθεί τη μορφολογία του αφαιρετικού κλασικισμού που το χαρακτηρίζει η καθαρότητα του κτιριακού όγκου, η λιτή μορφολόγηση των όψεων και τα μεγάλα μεταλλικά ανοίγματα για άπλετο φωτισμό και καλό αερισμό των αιθουσών διδασκαλίας. Εντάσσεται στο σύνολο των κτηρίων δημόσιας χρήσης μεγάλης κλίμακας, που ανεγέρθηκαν γύρω στο 1930, όπου οι αρχές, οι κτιριολογικές λύσεις και το θεματολόγιο των μορφών του μοντέρνου κινήματος, χρησιμοποιούνται στο σχεδιασμό λειτουργικών κτηρίων, όπως σχολεία, νοσοκομεία, και κτήρια κοινωνικής πρόνοιας. Την οριζόντια διάταξη των όψεων, διασπά πάνω από την κεντρική είσοδο, ένας κατακορυφισμός που υπογραμμίζεται από παραστάδες οι οποίες διατρέχουν αδιάσπαστες τους ορόφους. Χαρακτηριστικό στοιχείο το τριπλό μεσαίο άνοιγμα, όπου το πλάτος του κεντρικού τμήματος είναι διπλάσιο των πλαϊνών.

Παρότι λιτά, τα μεταλλικά κουφώματα με που χρησιμοποιούνται, έχουν προσεγγμένο σχεδιασμό με σταθερά και ανοιγόμενα κεντρικά τμήματα. Αξιόλογες σιδεριές ασφαλείας διαθέτουν τα ανοίγματα του ημιυπογείου, και οι εισοδοί. Τα τελευταία χρόνια το κτήριο έχει χρωματιστεί με συνδυασμό χρωμάτων διαφορετικό των αρχικών, τονίζοντας την κατακόρυφη διάταξη των όψεων, ενώ στα κτήρια της εποχής επικρατούσε η μονοχρωμία.

Εξωτερική άποψη της Διπλωρείου Σχολής, 2020. Αρχείο MONUMENTA

Ομοιότητες παρουσιάζει και με άλλα σημαντικά εκπαιδευτικά κτήρια της εποχής, την Ανωτάτη Εμπορική Σχολή (1926-30) στην οδό Πατησίων, έργο του γνωστού αρχιτέκτονα Αναστάση Μεταξά, το Αρσάκειο Ψυχικού (1933) του αρχιτέκτονα Ανδρέα Κριεζή, το Κολλέγιο Αθηνών (1929) του αρχιτέκτονα Γ. Σούλη, τη Σιβιτανίδειο Σχολή (1927), τη Λεόντειο Σχολή Πατησίων (1924), τη Σεβαστοπούλειος Τεχνική Σχολή, και την Αναργύρειο και Κοργιαλένιο Σχολή Ύδρας (1927) του αρχιτέκτονα Π. Ζίζηλα. Όλα, αποτελούν ουσιαστικά τον πρόδρομο της αρχιτεκτονικής του προγράμματος της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1930, που πραγματοποιήθηκε από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπ. Παιδείας, από τους πρώτους απόφοιτους της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ, στις αρχές του μοντέρνου κινήματος.

Κατασκευαστικά, το κτήριο αποτελεί σε συνδυασμό με τις περιμετρικές φέρουσες λιθοδομές, μία από τις πρώτες εφαρμογές του σπλισμένου σκυροδέματος που γεφυρώνει μεγάλα ανοίγματα, χρησιμοποιώντας χαρακτηριστική λοξή απότμηση στις ενώσεις δοκών και υποστυλωμάτων. Χρήση μεγάλων διαστάσεων μεταλλικών εξωτερικών κουφωμάτων και καλαίσθητων μωσαϊκών, συμπληρώνουν την κατασκευή.

Τα εσωτερικά κιγκλιδώματα είναι μεταλλικά, γεωμετρικού σχεδίου της εποχής. Τα εσωτερικά κουφώματα είναι ξύλινα, ταμπλαδωτά.

Σε συνέχεια όλων των παραπάνω, γίνεται σαφής ο εξέχων ρόλος και η σημαντικότητα του κτηρίου της Διπλωρείου Σχολής, ιστορικά, λειτουργικά, μορφολογικά και κοινωνικά. Για το λόγο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντική η διατήρηση του κτηρίου, ως νεώτερο μνημείο της τεχνικής εκπαίδευσης της χώρας, ώστε η ανάδειξή του να γίνει σύμφωνα με τη διεθνή και ελληνική σχετική πρακτική, ενώ όποια πρόταση επανάχρησης να οφείλει σεβασμό στην ιστορική και αρχιτεκτονική φυσιογνωμία και στον χαρακτήρα του Εκπαιδευτηρίου.

Φωτογραφίες από τη λειτουργία της Διπλαρείου Σχολής, Ζ. Ρωπαΐτου, *Ο κόσμος της Ευριπίδου και των πέριξ*, Αθήνα 2018

Πηγές:

- ✓ *Νεοελληνικά Εκπαιδευτήρια 1830-1940*, ΥΠΠΟ, Δ/ση Λαϊκού Πολιτισμού, Εφορείες Νεωτέρων Μνημείων, Αθήνα 2001
- ✓ Μ. Καρδαμίτση-Αδάμη, *Στο Γεράνι, γωνία Θεάτρου 2 και Σωκράτους 9*, Αθήνα 2016
- ✓ Ζ. Ρωπαΐτου, *Ο κόσμος της Ευριπίδου και των πέριξ*, Αθήνα 2018
- ✓ Ε. Φεσσά-Εμμανουήλ, *Κτίρια για Δημόσια χρήση στη Νεότερη Ελλάδα 1828-1992*, Αθήνα 1993

Πηγές φωτογραφιών:

- ✓ <https://ewood.gr/>
- ✓ https://nomadiki-kouzina.gr/post.asp?blog_Articles_id=10029
- ✓ <https://popaganda.gr/afieromata/diplarios-scholi-krivi-ena-parallilo-simpan-voutigmeno-sti-goitia-tou-parelthontos/>
- ✓ <https://roadartist.blogspot.com/2015/05/strange-cities-athens.html>
- ✓ <https://m.facebook.com/ebe.diplareios/>
- ✓ <https://foursquare.com/>
- ✓ <https://www.tovima.gr/2015/05/08/culture/epistrofi-stin-plateia-theatroy/>

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

